

PS. FLER SIDOR AV Di WEEKEND

Redaktör:
Annika Hellner
ps@di.se
08-573 650 00

FÖR ALLA SINNEN. Operasångerskan Martyna Kaiser sätter nytt ljus på den banbrytande modeskaparen Coco Chanel genom en operaföreställning på konsthallen Artipelag utanför Stockholm.

FOTO: JACK MIKRUT

Coco Chanel lever

Konsthallen Artipelag har ställt ut Andy Warhol och Lars Wallin under sommaren och hösten.

Nu tar man ett steg vidare. I morgon är det premiär för en specialskriven opera om den legendariska modeikonen och affärskvinnan Coco Chanel.

”Jag är golvad av Channels komplexa personlighet. Hon var en rebell, en arbetsnarkoman och ett marknadsföringsgeni – ett pr-snille långt innan pr fanns, men hon var också en ensam person och bärare av stor smärta”, säger Martyna Kaiser, som både har skrivit och registrerat föreställningen på Babybjörngrundaren Björn Jakobsons kulturcentrum Artipelag i Stockholm.

Coco Chanel var även en mästare i att sprida historier om sig själv.

”Under researchen upptäckte jag minst tio versioner av hur det gick till när hon klippte av sig håret. Den starka mystiken var säkert för att väcka nyfikenhet och fascination, men kanske också för att skydda sig själv och för att få bli den hon ville vara. ’My life didn’t please me, so I created my life’, är ett annat känt citat”, fortsätter Martyna Kaiser.

”I dag kan vi i sociala medier oemotagda måla upp och odla det intrycksom vi vill att andra ska få av oss, och det är det som föreställningen handlar om: att skapa och kontrollera bilden av sig själv.”

Operan är ursprungligen producerad av Vattnäs Konsertlada och framförs på Artipelag av sångarna Anna Larsson, Göran Eliasson, Amelia Jakobsson och Tobias Westman. Föreställningen med 13 musiker bjuder på tidstypiska opera-

”Den bästa färgen i hela världen är den som ser bra ut på dig.”

COCO CHANEL

hits från bland andra Claude Debussy, Erich Wolfgang Korngold och Gustav Mahler, men även på talreplikor från sångarna och dans av balettelever.

”Det var Anna Larsson som ringde mig och frågade om jag ville skriva ett verk om Coco Chanel, i fjol var det ju 45 år sedan som hon dog. Jag är själv operasångerska i botten, men det kan jag inte försörja mig på – så många kyrkor finns det inte i Stockholm – så jag jobbar även som frilansskribent. Jag ville göra klassisk musik i ny, mer tillgänglig tappning med mycket wow-känsla för icke redan frälsta”, säger hon.

”Att hitta nya upplevelseformer för klassisk musik tror jag är nödvändigt för inte bara operans överlevnad. Dethär är mitt första verk, men berättandet är filmiskt så besökare behöver inga förkunskaper.”

Vad var det svåraste i uppdraget?

”Att välja bort så många bra historier

för att återge Coco Channels 87-levnadsår, 1883–1971, på drygt två timmar.”

Martyna Kaiser står även för kostym. Operan är inget samarbete med modehuset Chanel och uppsättningen använder originalplagg. I stället används specialdesignade kostymer av Modeakademin i Mora, däribland plagg som ser ut som den typiska Chaneldräkten och en aftonklänning.

”Chanel bröt ny mark på så många revolutionerade områden. Hon trodde på funktionell bekvämlighet och kvinnlig elegans. Att bära långbyxor var extremt ovanligt bland kvinnor på 1910-talet. Chanel var dödsstöten för korsetten och hennes jerseytyger ledde så småningom fram till t-shirten. Hennes Chanel No 5 är världens första artificiellt framtagna doft. Den lanserades strax efter första världskriget och är fortfarande, nära hundra år senare, en av

Di Fakta

Från fattighus till modeikon

■ **Coco Chanel hette** egentligen Gabrielle och föddes utanför äktenskapet på ett fattighus i franska Saumur 1883.

■ **Fadern var** en gårdfarihandlare som övergav familjen. Modern dog när hon var tolv år och hon togs om hand av nunnor på ett barnhem. Vid 18 års ålder flyttade hon till ett kloster där hon arbetade som sömmerska.

■ **Namnet Coco** kommer från en sång om en hund, Coco, under hennes korta karriär som varieté-sångerska i början av 1900-talet. Hon lärde känna flera välbärgade officerare och affärsmän och umgicks med den tidens kändisar som Picasso, Stravinskij och Cocteau.

■ **En av hennes älskare**, Arthur Chapel, lärde henne hur man gör affärer och han var en av dem som hjälpte henne att starta modistbutiker i Paris, Deauville och Biarritz. Öppningen av modesalongen på Rue Cambon i Paris 1919 blev början till Chanelimperiet.

■ **1922 lanserade** Chanel världens första designparfym: Chanel No 5. Två judiska affärsmän, bröderna Wertheimer, investerade i parfymverksamheten och blev dess huvudägare. Efter den nazistiska invasionen och Frankrikes fall 1940 försökte Coco Chanel komma över deras andel med hjälp av nya antijudiska lagar.

■ **När tyskarna** ockuperade Paris stängde hon sitt modehus och flyttade in på hotell Ritz, som kom att bli hennes hem i 37 år. Där levde hon med sin älskare, den tyske nazisten och underrättelseofficeren Hans Günther von Dincklage. Efter befrielsen 1944 flyttade paret till Schweiz.

■ **1950-talet** blev Channels andra storhetstid. Hon öppnade sitt modehus på nytt 1954.

■ **På 1960-talet** bar framstående kvinnor som Jacqueline Kennedy, Brigitte Bardot, Marlene Dietrich och Sophia Loren hennes kläder. Jackie

Modeskaparen hade stora framgångar på 1950- och 1960-talen.

Kennedys rosa Chaneldräkt nedstänkt av makens blod efter presidentmordet i Dallas 1963 har gått till världshistorien. Men det franska folket förlät aldrig Chanel för frateriserandet med nazisterna.

■ **Coco Chanel dog** den 10 januari 1971, 87 år gammal och mitt i arbetet med en ny värkollektion. Efter Channels död höll modehuset på att gå under, men räddades 1983 av den nye chefsdesignern Karl Lagerfeld.

Ledig elegans kännetecknade Channels kollektioner.

Coco Chanel 1934.

HAR VINSTCHANS. Filmbröderna Måns och Felix Hergren.

FOTO: THOMAS JOHANSSON

Bröderna Hergren har chans på åtta guldbaggar

I går offentliggjordes nomineringarna till årets Guldbagge-gala. "Hundraettåringen som smet från notan och försvann", regisserad av Måns och Felix Hergren, leder statistiken med åtta nomineringar. Bland annat har de chans att vinna i kategorierna bästa film och bästa regi. "Min faster i Sarajevo" och "Jätten" fick båda sex nomineringar vardera, "Den allvarsamma leken" och "Flykten till framtiden" fem nomineringar var, "Sophelikoptern" och "Yarden" fyra nomineringar var och "Pojkarna" tre nomineringar.

Nytt för årets Guldbagge-gala är att antalet nomineringar har ökat i flera kategorier, bland annat till fem filmer i bästa film.

Galan arrangeras av Filminstitutet i samarbete med Sveriges television på Cirkus i Stockholm den 23 januari.

(Di)

Tjuvar utnyttjade nyårskväll

Tre tjuvar stal smycken värda drygt 50 miljoner kronor vid ett inbrott mitt i New York, USA, med tusentals poliser alldeles i närheten.

Det var vid 22-tiden på nyårseftonen som tjuvarna tog sig in i en byggnad på Manhattan, 70 West 36th Street, där en smyckesgrossist har sitt kontor. Bara några kvarter bort fanns 7000 poliser, fokuserade på att bevaka nyårsfirandet på Times Square.

Tjuvarna stal "två kassaskåp med ringar, örhängen, armband och halsband", säger polisens talesperson Ahmed Nasser till nyhetsbyrån AFP.

Strax efter midnatt gav sig tjuvarna av med bytet, enligt polisen. De fångades på övervakningskamera, men ingen har ännu gripits.

(TT)

Förbud mot exotiska husdjur

Att ha exotiska vilda djur som husdjur, exempelvis tigrar eller geparder, ses som en statussymbol i många arabländer. Men nu förbjuder myndigheterna i Förenade arabemiraten privatpersoner att äga "alla typer av vilda eller förtamade farliga djur".

Den som blir påkommen med att offentligt rasta en leopard (bilden) eller gepard riskerar över 1 miljon kronor i böter eller fängelse upp till ett halvår, enligt tidningen Gulf News Daily.

(TT-AFP)

FOTO: AP

i ny opera

världens mest sålda parfym. En varumärkesstrateg av rang."

Chaneloperan har premiär på Artipelag den 6 januari och framförs fyra kvällar, men det kan bli fler föreställningar, enligt Björn och Lillemor Jakobson, grundarna av det internationellt framgångsrika familjeföretaget Babybjörn och kulturscenen Artipelag.

Konsthallen på Värmdö utanför Stockholm är tänkt som en fristad för gränsöverskridande kultur- och naturupplevelser. Sven-Harry Karlssons konstmuseum, Bonniers konsthall, familjen Beckers Färgfabriken och Robert Weis Magasin 3 är andra exempel på av näringslivsprofiler etablerade nya konstscener.

Varför vill Artipelag sätta upp ett verk om just Coco Chanel?

"Det har att göra med att vi har Lars Wallins utställning i konsthallarna. Vi

vill ha ett komplement till honom som modedesigner i vår stora artbox", säger Lillemor Jakobson, själv utbildad på Konstfacks textillinje.

"Chanel kom från enkla förhållanden och lyckades arbeta sig upp till en av Frankrikes mest framgångsrika modeskopare genom tiderna tack vare sin utomordentliga känsla för textila kvaliteter och färger samt osvikliga vilja att genomdriva sina egna, nydanade idéer. Hon var en okuvlig entreprenör, som spikrakt gick sin egen väg – inte olik min man Björn."

Coco Chanel skapade "den lilla svarta", men myntade också uttrycket: "Den bästa färgen i hela världen är den som ser bra ut på dig."

Vad är det bästa som Chanel åstadkommit enligt dig?

"Chaneldräkten med sin enkla och korta jacka."

Lillemor Jakobson vill inte uppe vad

operaföreställningen kostar Artipelag. Både hon och makens skåp på premiären.

"Vi har även bjudit in våra fyra barn samt åtta av våra tio barnbarn att se föreställningen."

"För att kunna bli oersättlig måste man alltid vara annorlunda" och "Hur många problem slipper man när man bestämmer sig för att inte bli någonting utan för att bli någon", är andra berömda Chaneluttryck.

Vilket är ditt favoritcitatt?

"It is always better to be slightly underdressed."

JOHANNA
SALDERT

johanna.saldert@di.se

08-573 650 20

Di Sudoku

		7	8				
8		1		4	5		
			3				9
	2	6					
1				7			8
			4	1		2	
				2		5	
7							3
5	3		1				7

Rutorna ska fyllas i så att varje rad, vågrätt och lodrätt, och varje 3x3-ruta, innehåller siffrorna 1-9 utan att någon siffra förekommer två gånger. Lösning finns på sista sidan i dagens tidning.